

**ВЪЗПОМЕНАТЕЛНИ ОЙКОНИМИ В ЦЕНТРАЛНА ЮЖНА
БЪЛГАРИЯ ПО БЪЛГАРСКИ ХАНОВЕ, КНЯЗЕ, ЦАРЕ
И ЧЛЕНОВЕ НА ТЕХНИТЕ ФАМИЛИИ
COMMEMORATIVE OYKONIMS IN CENTRAL SOUTH BULGARIA
IN MEMORY OF BULGARIAN KHANS, PRINCES, TSARS
AND MEMBERS OF THEIR FAMILIES**

**Пело Михайлов
Pelo Mihailov**

E-mail: pelomm@abv.bg

Abstract

The article treats 53 local names in Central South Bulgaria, given in honor and in memory of the Bulgarian khans, princes, tsars and their families. Six of the names are in honor of Tsar Boris III and 4 in memory of Tsar Kaloyan, Khan Krum and Tsar Simeon I. Brief biographical details are published for each of the patrons. The oikonyms are classified according to: the period of notification and cancellation of the names, duration of the existence of the commemorative name, whether they are assumed before the patron's death or posthumously, the reasons for the notification or cancellation.

Key words: commemorative oikonims, khans, princes, tsars.

Възпоменателните ойконими са особена категория селищни имена. Тяхната специфика се изразява най-вече в това, че са присвоени на селищата със закони, укази или министерски заповеди.

Възпоменателните (мемориалните) ойконими са дадени на селищата в чест (приживе) или в памет (посмъртно) на личности (българи или чужденци), както и на български царски династии, също и на организации и военни подразделения (български или чуждестранни), вписали имената си в политическата, военната и културната история на България. Заслугите им са свързани с участие в националноосвободителните и революционните движения, освободителните войни, политическия, културния, обществения, църковния и просветния живот на страната или в конкретното населено място.

Една от групите мемориални ойконими е тази в памет и в чест на български ханове, князе, царе и членове на техните фамилии.

В Централна Южна България (обхващаща областите Пловдив, Стара Загора, Хасково, Кърджали, Смолян и Пазарджик) бяха разкрити възпоменателни ойконими в чест и в памет на следните

БЪЛГАРСКИ ХАНОВЕ, КНЯЗЕ И ЦАРЕ

Александър I Батенберг (5.IV.1857–17.XI.1893), княз на България (17.IV.1879–26.VIII.1886), генерал от Българската войска (1879). След детронацията си от княжеския престол постъпва на работа в Австро-унгарската армия. Умира в Грац, погребан е в София:

– с. **Александрово¹ (1)** (до 1906 Скендерлии, от 1950 Петрово), общ. Стара Загора, обл. Стара Загора;

– с. **АЛЕКСАНДРОВО (2)** (до 1947 Княз Александрово), общ. Хасково, обл. Хасково;

– с. **Княз Александрово** (до 1906 Куруджиево, от 1947 Александрово), общ. Хасково, обл. Хасково.

Аспарух, Исперих, Испор, Аспархрук (ок. 635–ок. 700), български хан, трети син на Кубрат, от рода Дуло. Основател и пръв владетел (681–700) на българската държава. Установява столицата си в Плиска. През 700 г. българската войска, командвана от Аспарух, отбива нападенията на хазарите по р. Днепър, според легендарно сведение е загинал по време на войната:

– с. **ИСПЕРИХОВО** (до 1934 Айдиново), общ. Брацигово, обл. Пазарджик;

– с. **ХАН АСПАРУХОВО** (до 1993 Стамово), общ. Стара Загора, обл. Стара Загора;

– с. **Цар Аспарух** (до 1897 Чавла кьой, от 1950 Стамово, от 1993 Хан Аспарухово), общ. Стара Загора, обл. Стара Загора.

Борил (неизв.–1218), български цар (1207–1218). Сестрин син на първите Асеневци. Възкачва се на българския престол в резултат на заговор срещу Калоян. Подлага на преследване привържениците на Асеневата династия. Синовете на цар Иван Асен I – Иван Асен II и Александър, избягват в Южна Русия. В резултат на недалновидната политика на Борил България губи почти половината от територията си. През 1218 г. Иван Асен II и Александър обсаждат столицата Търново и я превземат. Борил е свален от престола и ослепен:

– с. **БОРИЛОВО** (до 1906 Хамзалари), общ. Стара Загора, обл. Стара Загора.

Борис Търновски (30.I.1894–28.VIII.1943), български княз и престолонаследник, син на княз (по-късно цар) Фердинанд I и Мария-Луиза Бурбон-Пармска, по-късно **Борис III**, български цар (3.X.1918–28.VIII.1943), брат на княз Кирил Преславски и княгините Евдокия и Надежда:

– гр. **Борисовград** (до 1894 Хаджи Елес, от 1946 Първомай), център на общ. Първомай, обл. Пловдив;

– с. **Борисово** (до 1894 Малко село, от 1947 Манолово), общ. Павел баня, обл. Стара Загора;

– с. **Княз Борисово** (до 1906 Корашлии, от 1945 Славяново), общ. Харманли, обл. Хасково;

– с. **Малко Борисово (1)** (до 1934 Дорутлии, от 1947 Правище), общ. Съединение, обл. Пловдив;

– с. **Малко Борисово (2)** (до 1906 Бурнусус, от 1947 Гроздово, от 1950 Братя Даскалови), общ. Братя Даскалови, обл. Стара Загора;

¹ С главни букви са изписани съществуващите в момента ойконими, а с редовни – ойконимите, които вече са променени или селищата са слети или заличени.

– с. **Цар Борис** (до 1934 Кепелии, от 1947 Свобода), общ. Стрелча, обл. Пазарджик.

Иван Асен I (неизв.–1196), български цар (1190–1196), често наричан само Асен, познат още с прозвището Белгун. Властва заедно с брат си Теодор-Петър II, който продължава да царува една година след смъртта му. Той е един от тримата братя от династията Асеневци, които освобождават България от византийско господство. Баща на цар Иван Асен II:

- с. **АСЕН** (до 1906 Юренлии), общ. Павел баня, обл. Стара Загора;
- с. **ЦАР АСЕН** (до 1934 Караплии), общ. Пазарджик, обл. Пазарджик.

Иван Асен II (около 1194–24.VI.1241), български цар (1218–1241). При неговото управление през 1230 г. българското царство достига най-голямото си териториално разширение, като границите му опират на три морета – Черно, Бяло и Адриатическо. Син на цар Иван Асен I:

– гр. **АСЕНОВГРАД** (до 1934 Станимака), център на общ. Асеновград, обл. Пловдив.

Иван Шишман (ок. 1349–3.VI.1395), български цар, владетел на Търновското царство (1371–1393), син на цар Иван-Александър. Пленен при превземането на Никопол в 1394 г. и убит по заповед на султан Баязид. Възпят в народните песни като смел защитник на българската независимост и борец против османските турци:

- мах. **Шишман** (1965 заличена), общ. Панагюрище, обл. Пазарджик;
- с. **ШИШМАНОВО** (до 1893 Хасобас), общ. Харманли, обл. Хасково;
- с. **ШИШМАНЦИ** (до 1934 Автоево), общ. Раковски, обл. Пловдив.

Ивайло, Бърдоква, грц. Лахана (неизв.–1280), български цар (1278–1279). Водач на селско антифеодално въстание в България (1277–1280). Срещу заплащане пасе свинете на неизвестен феодал от Североизточна България. През пролетта на 1277 г. създава въстаническа дружина, която започва борба с феодалите. През есента въстаническата войска се увеличава многократно и Ивайло се отправя към Търново. В сражение цар Константин Тих-Асен е убит. След кратка обсада царица Мария и болярите предават града. Ивайло се оженва за царицата и е признат за цар. През есента на 1278 г. с част от въстаническата армия се насочва на север срещу нахлулите отново татари. Прекарва в обсада в Дръстър (дн. Силистра) три месеца. Там научава за извършения в Търново преврат и за поставянето на Иван Асен III на престола. През 1280 г. народната армия на Ивайло е разгромена от обединените сили на болярите. Ивайло намира убежище при татарите, но е убит по нареждане на татарския хан Ногай.

– с. **ИВАЙЛО** (до 1934 Кула-Касаплии), общ. Пазарджик, обл. Пазарджик;

– гр. **ИВАЙЛОВГРАД** (до 1934 Орта кьой), център на общ. Ивайловград, обл. Хасково.

Калоян, Йоаница (ок. 1170–VIII.1207), български цар (1197–1207), най-малък брат на цар Иван Асен I и цар Теодор-Петър II, опитен държавник и дипломат, изкусен пълководец:

– с. **КАЛОЯНОВЕЦ** (до 1934 Джамбазито), общ. Стара Загора, обл. Стара Загора;

– с. **КАЛОЯНОВО** (до 1934 Селджиково), център на общ. Калояново, обл. Пловдив;

– с. **КАЛОЯНЦИ** (до 1934 Кара бахаслъ), общ. Кърджали, обл. Кърджали;

– с. **ЦАР КАЛОЯН** (до 1934 Ени кьой), общ. Куклен, обл. Пловдив.

Кормисош (неизв.), български хан (753–756), произхожда от прабългарския род Вокил, който сменя управлявалия дотогава род Дуло:

– с. **Кормисош** (до 1934 Карамуш, 1978 заличено), общ. Лъки, обл. Пловдив.

Крум (неизв.–13.IV.814), български хан (802–814), родоначалник на нова династия:

– с. **КРУМ** (до 1906 Идирлии), общ. Димитровград, обл. Хасково;

– гр. **КРУМОВГРАД** (до 1934 Кошу кавак), център на общ. Крумовград, обл. Кърджали;

– с. **КРУМОВО (1)** (до 1890 Паша махле), общ. Родопи, обл. Пловдив;

– с. **Крумovo (2)** (1899 новозаселено и наименувано, от 1950 Планиново), общ. Тополовград, обл. Хасково.

Самуил (неизв.–6.X.1014), български цар (997–1014). Най-малък син на комит Никола, брат на комитопулите Давид, Арон и Мойсей. След смъртта на цар Роман (997) поради липса на преки наследници от Симеоновия род за цар на българската държава е избран Самуил. През 1014 г. срещу Византия губи Беласишката битка. Пленените 15 000 български войници са ослепени от византийския император Василий II и изпратени при българския цар. При вида им Самуил получава сърдечен удар и след два дни умира:

– с. **САМУИЛОВО** (до 1906 Саръ Смаил), общ. Стара Загора, обл. Стара Загора.

Симеон I (864–27.V.927), български княз и цар (893–927). Учи в Магнаурската школа в Цариград, където получава блестящо образование. Ок. 886 г. се завръща в България, става монах и е подготвян за глава на българската църква. През 893 г. след свалянето от престола на княз Владимир съборът в Преслав провъзгласява Симеон за княз. През 913 г. Византия му признава титлата цар (василевс). По време на царуването на Симеон I България достига най-голямата политическа мощ и териториално разширение. В нейната територия са включени почти всички славяни от българската група. Голям разцвет добиват архитектурата и изкуството – построени са множество крепости, църкви и манастири. Царуването му се определя като златен век в развитието на културния живот на България:

– гр. **СИМЕОНОВГРАД (1)** (до 1981 Марица), център на общ. Симеоновград, обл. Хасково;

– гр. **Симеоновград (2)** (до 1929 с. Сеймен, от 1947 слят в гр. Марица, от 1981 Симеоновград), център на общ. Симеоновград, обл. Хасково;

– с. **СИМЕОНОВЕЦ** (до 1934 Саитово), общ. Септември, обл. Пазарджик;

– с. **Симеоново** (до 1884 Садъ кьой, от 1950 Тянево), общ. Симеоновград, обл. Хасково.

Смилец (неизв.–XI.1298), български цар (1292–1298). Заедно с братята си Радослав и Войсил владее Средногорската област. През 1292 г. се изкачва на престола на избягалия във Византия Георги Тертер I. Поставя българската

държава в пълна зависимост от татарския хан Ногай. По време на управлението му сепаратизмът се засилва, държавата губи много територии и отслабва:

– с. **СМИЛЕЦ** (до 1934 Ерелии), общ. Септември, обл. Пазарджик.

Фердинанд I (26.II.1861–10.IX.1948), княз (7.VII.1887–22.IX.1908) и цар (22.IX.1908–3.X.1918) на България. Син на княгиня Клементина Саксбург-готска, съпруг на Мария-Луиза Бурбон-Пармска, баща на княз (по-късно цар) Борис III, княз Кирил Преславски и княгините Евдокия и Надежда:

– с. **Фердинандово (1)** (до 1889 Дермен дере, от 1946 Първенец), общ. Родопи, обл. Пловдив;

– с. **Фердинандово (2)** (до 1906 Българско Оваджик, от 1945 Полянково, от 1966 Поляново), общ. Харманли, обл. Хасково.

И ЧЛЕНОВЕ НА ТЕХНИТЕ ФАМИЛИИ

Войсил (неизв.–ок. 1328), болярин, по-малък брат на Смилец и Радослав. Около 1300 г. бяга във Византия. Участва като военачалник във византийската войска в битката срещу българите при р. Скафида 1303 г. През 1322 г. се установява в завладените от Византия земи между Сливен и Копсис:

– с. **ВОЙСИЛ** (до 1934 Карнофоля), общ. Марица, обл. Пловдив.

Евдокия (17.X.1898–4.X.1985), българска княгиня, дъщеря на княз (по-късно цар) Фердинанд I и Мария-Луиза Бурбон-Пармска, сестра на княз (по-късно цар) Борис III, княз Кирил Преславски и княгиня Надежда. След абдикацията през 1918 г. на цар Фердинанд I заедно със сестра си Надежда го последват в имението Кобург. Благодарение на министър-председателя Александър Стамболийски, който отчита, че нежененият цар Борис III остава твърде самотен, двете княгини се завръщат в България през 1922 г. Евдокия се превръща в неговия най-близък довереник и съветник. Умира в санаториум на брега на Боденското езеро:

– с. **Княгиня Евдокия** (до 1934 Конари, от 1947 Конаре), общ. Гурково, обл. Стара Загора.

Звиница (неизв.–ок. 831), втори син на хан Омуртаг (814–831), брат на Енравота и на хан Маламир (831–836), баща на хан Пресиян. Не е известно защо след смъртта на Омуртаг хан става по-малкият брат Маламир, а не Звиница, затова се предполага, че е умрял преди 831 г.:

– с. **ЗВИНИЦА** (до 1934 Бояджиклар), общ. Кърджали, обл. Кърджали.

Йоанна Савойска (13.XI.1907–26.II.2000), българска царица, от 25 окт. 1930 г. съпруга на цар Борис III, майка на княгиня Мария-Луиза и цар Симеон II:

– с. **Царица Йоанна** (до 1934 Разкаяни, от 1947 Разкаяние, от 1981 Княжевско), общ. Опан, обл. Стара Загора.

Кирил Преславски (5.XI.1895–1.II.1945), български княз, син на княз (по-късно цар) Фердинанд I и Мария-Луиза Бурбон-Пармска, брат на княз (по-късно цар) Борис III и на княгините Евдокия и Надежда. Престолонаследник на българския трон от 3 окт. 1918 до 16 юни 1937 г. Генерал-лейтенант от Българската армия (1938). До смъртта на брат си не се занимава пряко с

политическа дейност. След нея е включен в състава на Регентството заедно с Богдан Филев и ген. Никола Михов. След 9 септ. 1944 г. е арестуван и осъден от Народния съд на смърт:

– с. **Кирил** (1935 признато от населена местност Кирлик от с. Пеевско за с. Кирил, от 1947 Бенковски), общ. Кирково, обл. Кърджали;

– с. **Кириловец** (до 1906 Синеджик, от 1947 Стамболийски), общ. Хасково, обл. Хасково;

– с. **Кирилово** (до 1906 Бунакли, от 1947 Георги Добрево), общ. Любимец, обл. Хасково.

Клементина Саксбургготска Бурбон-Орлеанска (3.VI.1817–16.II.1907), българска княгиня - майка на княз (по-късно цар) Фердинанд I:

– с. **Клементина** (до 1943 Климентиново, от 1947 Труд), общ. Марица, обл. Пловдив;

– с. **Климентиново (1)** (до 1889 Чирпили, от 1943 Клементина, от 1947 Труд), общ. Марица, обл. Пловдив;

– с. **Климентиново (2)** (до 1891 Кючюклери, от 1950 Бяло поле), общ. Опан, обл. Стара Загора.

Константин (ок. 1370–17.IX.1422), княз, син на българския цар Иван Срацимир. След завладяването на Видинското царство бяга в Унгария, след това в Сърбия. Оглавява въстанието на Константин и Фружин (1404–1413), движение на българите срещу османската власт, първи опит по българските земи за нейното отхвърляне:

– с. **КОНСТАНТИНОВЕЦ** (до 1906 Батканлии), общ. Раднево, обл. Стара Загора.

Мария-Луиза Бурбон-Пармска (17.I.1870–30.I.1899), българска княгиня, първата съпруга на княз (по-късно цар) Фердинанд I, майка на княз (по-късно цар) Борис III, княз Кирил Преславски и княгините Евдокия и Надежда:

– с. **Марийно** (до 1897 Кокарджа, 1947 слято в Димитровград), общ. Димитровград, обл. Хасково.

Надежда (30.I.1899–15.II.1958), българска княгиня, дъщеря на княз (по-късно цар) Фердинанд I и Мария-Луиза Бурбон-Пармска, сестра на княз (по-късно цар) Борис III, княз Кирил Преславски и княгиня Евдокия. След абдикацията през 1918 г. на цар Фердинанд I заедно със сестра си Евдокия го последват в имението Кобург. Благодарение на министър-председателя Александър Стамболийски, който отчита, че нежененият цар Борис III остава твърде самотен, двете княгини се завръщат в България през 1922 г. На 24 ян. 1924 г. Надежда се омъжва за херцог Албрехт-Ойген фон Вюртемберг, с когото имат 5 деца. Нейното последно посещение в България е за погребението на цар Борис III през 1943 г.:

– с. **Княгиня Надежда** (1937 Надежда, от 1946 Нова надежда), общ. Хасково, обл. Хасково;

– с. **Надежда** (до 1906 Гердима, от 1937 Княгиня Надежда, от 1946 Нова надежда), общ. Хасково, обл. Хасково;

– с. **Надеждино** (до 1934 Сатъ бегово, от 1947 Милево), общ. Садово, обл. Пловдив.

КЛАСИФИКАЦИИ

Изброените 53 ойконима може да бъдат класифицирани според:

А. Период на обявяване или заличаване на имената.

§ 1. Преди 3 март 1878 г. (общо 1 име).

Периодът е обособен *преди 3 март 1878 г.*, за да се види с какви имена Освобождението заварва селищата.

Съществуващо (1 име): мах. Шишман.

§ 2. От 3 март 1878 до 5 септември 1885 г. (1)

Кратък период, през който разглежданата територия е в границите на васалната на Османската империя Източна Румелия.

Ново (1): Симеоново.

§ 3. От 6 септември 1885 до 31 декември 1905 г. (11)

За този период са характерни спорадични, обикновено индивидуални (по на едно селище) преименувания, при голяма част от които новото име е възпоменателно.

Нови (11): Борисовград, Борисово, Климентиново (1), Климентиново (2), Крумово (1), Крумово (2), Марийно, Самуилово, Фердинандово (1), Цар Аспарух, Шишманово.

§ 4. От 1 януари до 31 декември 1906 г. (12)

Календарната 1906 г. е обособена в самостоятелен период, тъй като през нея за първи път има масово преименуване на селища в България, извършено с два закона, при което значителна част от новите ойконими също са мемориални.

Нови (12): Александрово (1), Асен, Борилово, Княз Александрово, Княз Борисово, Кириловец, Кирилово, Константиновец, Крум, Малко Борисово (2), Надежда, Фердинандово (2).

§ 5. От 1 януари 1907 до 31 декември 1933 г. (1)

През тези 26 години преименуванията на селищата стават сравнително рядко.

Ново (1): Симеоновград (2).

§ 6. От 1 януари до 31 декември 1934 г. (21)

Календарната 1934 г. също е обособена в отделен период, тъй като през нея става най-масовото преименуване на селища в България, при което значителна част от новите ойконими са мемориални. С девет заповеди министърът на вътрешните работи и народното здраве променя в цялата страна имената на 1875 селища от Списъка на населените места, от които 14 града, както и 1018 имена на махали, колиби, гари, жп спирки, заселища, чифлици и местности, дадени в списъка под линия, а 6 селища са повторно преименувани.

Нови (21): Асеновград, Войсил, Званица, Ивайло, Ивайловград, Исперихово, Калояновец, Калояново, Калоянци, Княгиня Евдокия, Кормисош, Крумовград, Малко Борисово, Надеждино, Симеоновец, Смилец, Цар Асен, Цар Борис, Цар Калоян, Царица Йоанна, Шишманци.

§ 7. От 1 януари 1935 до 8 септември 1944 г. (5)

В изследваната територия периодът се характеризира с доуточняване (Климентиново – Клементина и Надежда – Княгиня Надежда) на два възпоме-

нателни ойконима, дадени по личности от управляващата Кобургска династия.

Нови (3): Клементина, Кирил, Княгиня Надежда.

Заличени (2): Климентиново, Надежда.

§ 8. От 9 септември 1944 до 31 декември 1950 г. (26)

За начало на този период се приема датата 9 септември 1944 г., след която настъпват сериозни промени в политическото, икономическото и културното развитие на страната, дали отражение и на преименуването на селищата. От това време е *Пето постановление* на Министерския съвет (1947 г.), което инициира сериозни промени при мемориалните имена по царе и членове на техните семейства, тъй като неговият чл. 1 гласи:

„Задължават се всички учреждения и лица, упоменати в чл. 6 от закона за наименованията с народностно и обществено значение, в срок 15 дни от публикуване в „Държавен вестник“ на настоящото постановление да се занимаят с преименуване на всички обекти, предвидени в същия закон, чиито имена напомнят за Кобургската династия и фашизма. В същия срок горните учреждения и лица да представят в комисията по чл. 2 от поменатия закон протоколите за пренаименования с кратки обосновки за това“².

Ново (1): Александрово (2).

Заличени (25): Александрово (1), Борисовград, Борисово, Кирил, Кириловец, Кирилово, Клементина, Климентиново (1), Климентиново (2), Княгиня Евдокия, Княгиня Надежда, Княз Александрово, Княз Борисово, Крумово (2), Малко Борисово (1), Малко Борисово (2), Марийно, Надеждино, Симеоновград (2), Симеоново, Фердинандово (1), Фердинандово (2), Цар Аспарух, Цар Борис, Царица Йоанна.

§ 9. От 1 януари 1951 до 10 ноември 1989 г. (2)

Периодът се отличава с абсолютна инертност при обявяването или заличаването на възпоменателни селищни имена по ханове, князе и царе или членове на техните семейства, най-вече защото необходимите на новата (след 1944 г.) власт промени са приключили в предишния период.

Ново (1): Симеоновград (1).

Заличено (1): Кормисош.

§ 10. След 10 ноември 1989 г. (1)

Периодът на демократичните промени в страната в изследваната територия засяга само едно селище, което получава ново име (отчасти възстановява старото) по български хан.

Ново (1): Хан Аспарухово.

Видно е, че най-много мемориални ойконими, свързани с ханове, князе, царе и членове на техните семейства – 21, са присвоени през 1934 г. Периодът от 9 септември 1944 до 31 декември 1950 г. е с цели 26 промени, но в 25 случая това са заличавания. С почти равен брой присвоявания на царски имена – съответно 11 и 12, са периодите от 6 септември 1885 до 31 декември 1905 г. и от 1 януари до 31 декември 1906 г.

² 5-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 20 юни 1947 г., протокол № 100. – *Държ. вестник*, № 148, 30 юни 1947, 8–9.

Б. Продължителност (в години) на съществуване на възпоменателното име.

В тази подялба за начална се приема 1885 година, а продължителността се изчислява в цели години към 2012 г. Резултатите са представени в табл. 1.

Таблица 1

Продължителност на съществуване
на възпоменателните ойконими (в години)

	Година на съществуване на ойконима	Брой	Мемориални ойконими
§ 11. Дълъг период – от 127 до 75 години (23)			
▶ ³	122 години	1	Крумово (1)
▶	119 години	1	Шишманово
▶	106 години	5	Асен, Борилово, Константиновец, Крум, Самуилово
▷	80 години	1	Шишман
▶	78 години	15	Асеновград, Войсил, Званица, Ивайло, Ивайловград, Исперихово, Калояновец, Калояново, Калоянци, Крумовград, Симеоновец, Смилец, Цар Асен, Цар Калоян, Шишманци
§ 12. Период със средна продължителност – от 74 години до 40 години (16)			
▷	66 години	1	Симеоново
▶	65 години	1	Александрово (2)
▷	61 години	1	Крумово (2)
▷	59 години	1	Климентиново (2)
▷	57 години	1	Фердинандово (1)
▷	54 години	1	Климентиново (1)
▷	53 години	2	Борисово, Цар Аспарух
▷	52 години	1	Борисовград
▷	50 години	1	Марийно
▷	44 години	1	Александрово (1)
▷	44 години	1	Кормисош
▷	43 години	1	Княз Александрово
▷	41 години	3	Кириловец, Кирилово, Малко Борисово (2)

³ Знакът ▶ означава, че името съществува и в момента, а ▷ показва, че е променено или селището е слято или заличено.

§ 13. Кратък период – под 40 години (14)			
▷	39 години	2	Княз Борисово, Фердинандово (2)
▶	31 години	1	Симеоновград (1)
▷	31 години	1	Надежда
▷	22 години	1	Симеоновград (2)
▶	19 години	1	Хан Аспарухово
▷	13 години	5	Княгиня Евдокия, Малко Борисово (1), Надеждино, Цар Борис, Царица Йоанна
▷	12 години	1	Кирил
▷	9 години	1	Княгиня Надежда
▷	4 години	1	Клементина

В. Присвоени в чест (приживе) или в памет (по смъртно) на епонимите⁴.

§ 14. Присвоени приживе (19): Борисовград, Борисово, Кирил, Кириловец, Кирилово, Климентиново (1), Климентиново (2), Княгиня Евдокия, Княгиня Надежда, Княз Борисово, Малко Борисово (1), Малко Борисово (2), Марийно, Надежда, Надеждино, Фердинандово (1), Фердинандово (2), Цар Борис, Царица Йоанна.

§ 15. Присвоени посмъртно (34): Александрово (1), Александрово (2), Асен, Асеновград, Борилово, Войсил, Звиница, Ивайло, Ивайловград, Исперихово, Калояновец, Калояново, Калоянци, Клементина, Княз Александрово, Константиновец, Кормисош, Крум, Крумовград, Крумово (1), Крумово (2), Самиулово, Симеоновград (1), Симеоновград (2), Симеоновец, Симеоново, Смилец, Хан Аспарухово, Цар Асен, Цар Аспарух, Цар Калоян, Шишман, Шишманово, Шишманци.

Интересно е да се отбележи, че княз Фердинанд I „със собствената на Негово Царско Височество ръка“ е:

а) подписал:

– указ⁵ за преименуването на с. Дермен дере на негово име – Фердинандово (1);

– указ⁶ за преименуването на с. Чирпилии на името на неговата майка – Климентиново (1);

– указ⁷ за преименуването на с. Кючюклери на името на неговата майка – Климентиново (2);

– указ⁸ за преименуване на с. Кокарджа на името на неговата съпруга Мария-Луиза – Марийно.

⁴ *Епоним* – лице, най-често известно, името на което е послужило за образувание на всякакъв друг оним.

⁵ Указ № 273 от 31 май 1889 г. – *Държ. вестник*, № 72, 11 юли 1889, с. 8.

⁶ Указ № 273 от 31 май 1889 г. – *Държ. вестник*, № 72, 11 юли 1889, с. 8.

⁷ Указ № 650 от 15 дек. 1891 г. – *Държ. вестник*, № 27, 4 февр. 1892, с. 2.

⁸ Указ № 365 от 20 окт. 1897 г. – *Държ. вестник*, № 237, 25 окт. 1897, с. 1.

– указ⁹ за преименуването на Хаджи Елес на името на неговия син княз Борис – Борисовград;

– указ¹⁰ за преименуване на Малко село на името на неговия син княз Борис – Борисово;

б) утвърдил „Закон за променение названията на села“ от 20 ноем. 1906 г.¹¹, с който са преименувани: с. Българско Оваджик на Фердинандово (2) – по неговото собствено име, с. Корашлии на Княз Борисово и с. Бурнусус на Малко Борисово – по името на сина му княз Борис Търновски, с. Синеджик на Кириловец и с. Бунакли на Кирилово – по името на сина му княз Кирил Преславски, с. Гердима на Надежда – по името на дъщеря му княгиня Надежда.

Г. Причини за поява или за заличаване на възпоменателния ойконим.

При поява (53):

§ 16. Съществуващо отпреди 1878 г. (1): Шишман.

§ 17. За замяна на немемориално име (47): Александрово (1), Асен, Асеновград, Борилово, Борисовград, Борисово, Войсил, Званица, Ивайло, Ивайловград, Исперихово, Калояновец, Калояново, Калоянци, Кириловец, Кирилово, Климентиново (1), Климентиново (2), Княз Александрово, Княз Борисово, Княгиня Евдокия, Княгиня Надежда, Константиновец, Кормисош, Крум, Крумово (1), Крумовград, Малко Борисово (1), Малко Борисово (2), Марийно, Надежда, Надеждино, Самуилово, Симеоновград (1), Симеоновград (2), Симеоновец, Симеоново, Смилец, Фердинандово (1), Фердинандово (2), Цар Асен, Цар Аспарух, Цар Борис, Цар Калоян, Царица Йоанна, Шишманово, Шишманци.

§ 18. За замяна на мемориално име (3): Александрово (2), Клементина, Хан Аспарухово.

§ 19. При образуване на ново селище (2): Кирил, Крумово (2).

При заличаване (28):

§ 20. Замяна с немемориално име (10): Клементина, Климентиново (2), Княз Борисово, Княгиня Надежда, Крумово (2), Малко Борисово (1), Малко Борисово (2), Фердинандово (1), Фердинандово (2), Цар Борис.

§ 21. Замяна с мемориално име (12): Александрово (1), Борисовград, Борисово, Кирил, Кириловец, Кирилово, Климентиново (1), Княз Александрово, Надежда, Надеждино, Цар Аспарух, Симеоново.

§ 22. Селището е слято в ново или присъединено към друго селище (2): Марийно, Симеоновград (2).

§ 23. Селището е заличено от списъка на населените места (2): Кормисош, Шишман.

§ 24. Чрез възстановяване на старото име (2): Княгиня Евдокия, Царица Йоанна.

⁹ Указ № 63 от 31 ян. 1894 г. – *Държ. вестник*, № 46, 2 март 1894, с. 3.

¹⁰ Указ № 154 от 3 март 1894 г. – *Държ. вестник*, № 63, 22 март 1894, с. 36.

¹¹ С указ № 462 от 13 дек. 1906 г. – *Държ. вестник*, № 281, 21 дек. 1906, 2–5.

Признателността на българския народ към заслугите на ханове, князе, царе и членове на техните фамилии намира широко отражение в ойконимията. В Централна Южна България от установените 53 възпоменателни селищни имена шест са присвоени в чест на княз (по-късно цар) Борис III и по 4 са в памет на цар Калоян, хан Крум и цар Симеон I. Политическата конюнктура намира ярък израз в именуването на селищата, пример за което е заличаването в периода от 9 септември 1944 до 31 декември 1950 г. от новата комунистическа власт на всички ойконими по представители на Кобургската династия.

Рецензент – проф. д-р Живко Гешев